

...pa po lojtrici gor', pa po lojtrici dol'....

Cilj: Načiniti kemijske probe te na temelju opažanja i zaključaka odrediti koji je ion najjači oksidans odnosno koji je metal najslabiji reducens.

POKUS 1

Pribor: stalak za epruvete, 6 epruveta (**1-6**), 5 plastičnih bočica za dokapavanje (**B1-B5**), stakleni štapić, škrobni papirić, univerzalni indikatorski papir

Kemikalije: vodena otopina bakrova(II) sulfata ($c = 0,1 \text{ mol dm}^{-3}$) (**B1**), vodena otopina magnezijeva nitrata ($c = 0,1 \text{ mol dm}^{-3}$) (**B2**), zakiseljena vodena otopina kalijeva permanganata ($c = 0,01 \text{ mol dm}^{-3}$) (**B3**), otopina vodikova peroksida ($w(\text{H}_2\text{O}_2) = 4 \%$) (**B4**), vodena otopina kalijeva jodida ($c = 0,5 \text{ mol dm}^{-3}$) (**B5**).

OPASKA: Sva opažanja bilježite u Tablicu 1.

Korak 1. U epruvetu 1 ulijte (**do oznake**) otopinu bakrova(II) sulfata (**B1**). Opišite tekućinu i odredite približnu pH-vrijednost otopine pomoću univerzalnog indikatorskog papira. **Zabilježite opažanja.**

Korak 2. U epruvetu 2 ulijte (**do oznake**) otopinu magnezijeva nitrata (**B2**). Opišite tekućinu i odredite približnu pH-vrijednost otopine pomoću univerzalnog indikatorskog papira. **Zabilježite opažanja.**

Korak 3. U epruvetu 3 ulijte (**do oznake**) zakiseljenu vodenu otopinu kalijeva permanganata (**B3**). Opišite tekućinu i **zabilježite opažanja.**

Korak 4. U epruvetu 1 dokapajte 5 kapi (**kap po kap**) otopine vodikova peroksida (**B4**). Protresite sadržaj epruvete. **Zabilježite opažanja.**

Korak 5. U epruvetu 2 dokapajte 5 kapi (**kap po kap**) otopine vodikova peroksida (**B4**). Protresite sadržaj epruvete. **Zabilježite opažanja.**

Korak 6. U epruvetu 3 dokapajte 5 kapi (**kap po kap**) otopine vodikova peroksida (**B4**). Protresite sadržaj epruvete. **Zabilježite opažanja.**

Ukupno bodova po stranici:

	0
--	---

Korak 7. U **epruvetu 4** ulijte (**do oznake**) otopinu bakrova(II) sulfata (**B1**) i dokapajte **5 kapi (kap po kap)** otopine kalijeva jodida. Protresite sadržaj epruvete i potom ostavite stajati **1-2** minute. **Zabilježite opažanja.**

Korak 7.1. Staklenim štapićem kapnite malo tekućine iz **epruvete 4** na škrobni papirić. **Zabilježite opažanja.**

Korak 8. U **epruvetu 5** ulijte (**do oznake**) otopinu magnezijeva nitrata (**B2**) i dokapajte **5 kapi (kap po kap)** otopine kalijeva jodida. Protresite sadržaj epruvete. **Zabilježite opažanja.**

Korak 9. U **epruvetu 6** ulijte (**do oznake**) zakiseljenu vodenu otopinu kalijeva permanganata (**B3**) i dokapajte **5 kapi (kap po kap)** otopine kalijeva jodida. Protresite sadržaj epruvete. **Zabilježite opažanja.**

VRIJEME JE ZA ZADATKE!

Zadatak 1. Napišite **glavne** kemijske vrste koje su prisutne u otopinama bakrova(II) sulfata (**1**), magnezijeva nitrata (**2**) i zakiseljenoj otopini kalijeva permanganata (**3**) i pripišite im oznaku agregacijskog stanja.

epruveta 1:_____

epruveta 2:_____

epruveta 3:_____

Zadatak 2. Napišite jednadžbu kemijske reakcije u ionskom obliku (uz pripadne jednadžbe polureakcija) kojom ćete opisati promjene opažene tijekom **Koraka 6**. Naznačite agregacijska stanja reaktanata i produkata .

Ukupno bodova po stranici:

	6
--	---

Zadatak 3. Prema svojim opažanjima iz **tablice 1** napišite jednadžbu kemijske reakcije u ionskom obliku (uz pripadne jednadžbe polureakcija) kojom ćete opisati promjene opažene tijekom **Koraka 7**. Naznačite agregacijska stanja reaktanata i produkata.

Zadatak 4. Na temelju opažanja iz **tablice 1** napišite jednadžbu kemijske reakcije u ionskom obliku (uz pripadne jednadžbe polureakcija) kojom ćete opisati promjene opažene tijekom **Koraka 9**. Naznačite agregacijska stanja reaktanata i produkata.

Zadatak 5. Razvrstajte jedinice koje su sudjelovale u promjenama koje ste opisali jednadžbama kemijskih reakcija u **Zadacima 2, 3 i 4** na oksidanse i reducense.

Oksidansi: _____

Reducensi: _____

POKUS 2

Pribor: stalak za epruvete, 12 epruveta (**1-12**), pinceta, plastična lađica, brusni papir

Kemikalije: vodena otopina bakrova(II) sulfata ($c = 0,1 \text{ mol dm}^{-3}$) (**B1**), vodena otopina magnezijeva nitrata ($c = 0,1 \text{ mol dm}^{-3}$) (**B2**), vodena otopina cinkova sulfata ($c = 0,1 \text{ mol dm}^{-3}$) (**B6**), vodena otopina olovljeva(II) nitrata ($c = 0,1 \text{ mol dm}^{-3}$) (**B7**), granula cinka, magnezijeva traka, komadić olova.

OPASKA: Sva opažanja bilježite u Tablicu 2.

Zapišite u Tablicu 2 znak (+) ukoliko je došlo do promjene i opišite ju, te znak (–) ukoliko nije došlo do promjene.

Ukupno bodova po stranici:

	7
--	---

Korak 1. Očistite brusnim papirom **4** komadića trake ili žice magnezija, olova i cinka, tako da dobijete karakterističan metalni sjaj.

Korak 2. U epruvete označene brojevima **1-3** ulijte **2 mL** otopine bakrova(II) sulfata (**B1**).

Korak 2.1. U **epruvetu 1** unesite komadić trake magnezija, u **epruvetu 2** komadić olova i u **epruvetu 3** granulu cinka. **Zabilježite opažanja.**

Korak 3. U epruvete označene brojevima **4-6** ulijte **2 mL** otopine magnezijeva nitrata (**B2**).

Korak 3.1. U **epruvetu 4** unesite komadić trake magnezija, u **epruvetu 5** komadić olova i u **epruvetu 6** granulu cinka. **Zabilježite opažanja.**

Korak 4. U epruvete označene brojevima **7-9** ulijte **2 mL** otopine cinkova sulfata (**B6**).

Korak 4.1. U **epruvetu 7** unesite komadić trake magnezija, u **epruvetu 8** komadić olova i u **epruvetu 9** granulu cinka. **Zabilježite opažanja.**

Korak 5. U epruvete označene brojevima **10-12** ulijte **2 mL** otopine olovljeva(II) nitrata (**B7**).

Korak 5.1. U **epruvetu 10** unesite komadić trake magnezija, u **epruvetu 11** komadić olova i u **epruvetu 12** granulu cinka. **Zabilježite opažanja**

Zadatak 1. Prema svojim opažanjima i podacima u **tablici 2** napišite jednadžbe kemijskih reakcija (u ionskom obliku) koje opisuju promjene u epruvetama s otopinom **bakrova(II)**.

Zadatak 2. Prema svojim opažanjima i podacima u **tablici 2** napišite jednadžbe kemijskih reakcija (u ionskom obliku) koje opisuju promjene u epruvetama s otopinom **cinkova(II) sulfata**.

Ukupno bodova po stranici:

	6
--	---

Zadatak 3. Prema svojim opažanjima i podacima u **tablici 2** napišite jednadžbe kemijskih reakcija (u ionskom obliku) koje opisuju promjene u epruветama s otopinom **olovljeva(II) nitrata**.

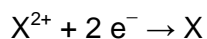

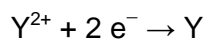
Zadatak 4. Na temelju opažanja iz **Pokusa 1** i **Pokusa 2**, poredajte kemijske vrste u niz prema **smanjenju** relativne jakosti redukcijskih svojstava.

Zadatak 5. Za dvije pretpostavljene reakcije:

$$E^{\circ} = -2,36 \text{ V}$$

$$E^{\circ} = -0,76 \text{ V}$$

navedene su vrijednosti standardnih redukcijskih potencijala. Povežu li se polučlanci u galvanski članak:

a) Napišite jednadžbu kemijske reakcije koja se zbiva na negativnom i pozitivnom polu nastalog galvanskog članka:

negativan pol članka:_____

pozitivan pol članka:_____

b) Prikažite shematski ovaj galvanski članak poštujući dogovorena pravila.

c) Izračunajte napon galvanskog članka.

Ukupno bodova po stranici:

	6
--	---

Tablica 1.

	CuSO₄(aq)	Mg(NO₃)₂(aq)	KMnO₄(aq)
Boja pH vrijednost			
H₂O₂(aq)			
KI(aq)			

Tablica 2.

Metal/Otopina	CuSO₄(aq)	Mg(NO₃)₂(aq)	ZnSO₄(aq)	Pb(NO₃)₂(aq)
Mg(s)				
Pb (s)				
Zn(s)				

Ukupno bodova po stranici:

	15
--	-----------

1. stranica

0

2. stranica

+

3. stranica

+

4. stranica

+

5. stranica

+

6. stranica

=

Ukupni bodovi

40